

Gonda Zsolt: Az Energiahatékonysági kötelezettségi rendszer (EKR)

Bevezetés

Az energiahatékonyságról szóló 2015. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Ehat. Tv.), az energiahatékonyságról szóló törvény végrehajtásáról szóló 122/2015. (V. 26.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Ehat. Vhr.), az épületek energetikai jellemzőinek tanúsításáról szóló 176/2008. (VI. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Tanúsítási Rendelet), az épületek energetikai jellemzőinek meghatározásáról szóló 7/2006. (V. 24.) TNM rendelet (a továbbiakban: TNM rendelet), valamint a motorhajtóanyagok minőségi követelményeiről szóló 17/2017. (V. 26.) NFM rendelet (a továbbiakban: NFM rendelet) jogharmonizációs célú módosítására került sor az alábbi uniós jogi aktusokra tekintettel:

- EPBD recast: az épületek energiahatékonyságáról szóló 2010/31/EU irányelv és az energiahatékonyságról szóló 2012/27/EU irányelv módosításáról szóló 2018. május 30-i (EU) 2018/844 európai parlamenti és tanácsi irányelv.
- EED recast: az energiahatékonyságról szóló 2012/27/EU irányelv módosításáról szóló 2018. december 11-i (EU) 2018/2002 európai parlamenti és tanácsi irányelv.
- Képesítési irányelv: a szakmai képesítések elismeréséről szóló 2005. szeptember 7-i 2005/36/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv.
- Governance rendelet: az energiaunió és az éghajlat-politika irányításáról, valamint a 663/2009/EK és a 715/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet, a 94/22/EK, a 98/70/EK, a 2009/31/EK a 2009/73/EK, a 2010/31/EU, a 2012/27/EU és a 2013/30/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 2009/119/EK és az (EU) 2015/652 tanácsi irányelv módosításáról, továbbá az 525/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2018. december 11-i (EU) 2018/1999 európai parlamenti és tanácsi rendelet.
- 2019/826 Bizottsági rendelet: a 2012/27/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv VIII. és IX. mellékletének a hatékony fűtési és hűtési potenciál átfogó értékelésének tartalma tekintetében történő módosításáról szóló 2019. március 4-i (EU) 2019/826 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet.

Az EED módosított 7. cikk (1) bekezdésében rögzíti, hogy a tagállamok 2021. január 1-jétől 2030. december 31-ig minden évben az éves végsőenergia-fogyasztás 0,8%-ának megfelelő új halmazott végfelhasználási energiamegtakarítást érnek el a 2019. január 1-jét megelőző

legutóbbi hároméves időszak átlagához mérve. Az EED 7. cikk (10) bekezdése értelmében az említett energiamegtakarítást a tagállamok a 7a. cikkben említett energiahatékonysági kötelezettségi rendszer létrehozása révén, és/vagy a 7b. cikkben említett alternatív szakpolitikai intézkedések meghozatala révén érik el. A tagállamok a kötelezettségi rendszert kombinálhatják az alternatív szakpolitikai intézkedésekkel.

Az EED módosított 7. cikk (1) bekezdés negyedik albekezdése mindemellett rögzíti, hogy a tagállamoknak a 2030 utáni tízéves időszakokban továbbra is el kell érniük az évenkénti 0,8%-nak megfelelő új energiamegtakarítást.

Magyarország a Nemzeti Energia- és Klímatervben célul tűzte ki, hogy végsőenergia-felhasználása 2030-ban ne haladja meg a 2005-ös 785 PJ értéket. Ehhez a 2021-től 2030 végéig tartó időszakban évi 0,8%-os energia-megtakarítást és - a teljes időszakot lefedő élettartamú szakpolitikai intézkedéseket feltételezve - évi 7 PJ új megtakarítás szükséges. A 2014-2020-as időszakban bevezetett energiahatékonysági programok és intézkedések évente mintegy 3-4 PJ végsőenergia-megtakarítást eredményeztek, így a 2021-től kezdődő időszakban a jelenlegi megtakarítások mintegy duplájára van szükség. Ezért 2021. január 1-jétől egy új szakpolitikai eszköz, az energiahatékonysági irányelv szerinti ún. energiahatékonysági kötelezettségi rendszer bevezetése kezdődött meg.

Az EKR kötelezettek köre és a kötelezettség mértéke

Az EKR kötelezettek köre az alábbi:

- Villamosenergia-kereskedők
- Villamosenergia egyetemes szolgáltatók
- Földgázkereskedők
- Földgáz egyetemes szolgáltatók
- Közlekedési célú üzemanyagot végső felhasználók részére értékesítők

A kötelezetteknek, olyan programokat kell bevezetniük és olyan intézkedéseket kell végrehajtaniuk, amelyek a végfelhasználó oldalán igazolt energia-megtakarítást eredményeznek. A kötelezettségi rendszer kedvezményezettjei a hazai vállalati és lakossági végfogyasztók lesznek úgy, hogy a lakossági energia árak stabilitása továbbra is fennmarad.

A kötelezettség mértéke az alábbiak szerint alakul:

- a) a 2021. évben az általa 2019-ben végső felhasználók részére Magyarországon értékesített, kötelezettség alá vont energiamennyiség 0,05%-ának,
- b) a 2022. évben az általa 2020-ban végső felhasználók részére Magyarországon értékesített, kötelezettség alá vont energiamennyiség 0,1%-ának,
- c) a 2023. évben az általa 2021-ben végső felhasználók részére Magyarországon értékesített, kötelezettség alá vont energiamennyiség 0,3%-ának,
- d) a 2024-2027. években az egyes éveket megelőző második évben általa végső felhasználók részére Magyarországon értékesített, kötelezettség alá vont energiamennyiség 0,5%-ának,
- e) a 2028. évben az általa 2026-ban végső felhasználók részére Magyarországon értékesített, kötelezettség alá vont energiamennyiség 0,35%-ának,
- f) a 2029. évben az általa 2027-ben végső felhasználók részére Magyarországon értékesített, kötelezettség alá vont energiamennyiség 0,15%-ának,
- g) a 2030. évben az általa 2028-ban végső felhasználók részére Magyarországon értékesített, kötelezettség alá vont energiamennyiség 0,05%-ának

megfelelő mértékű éves energia-megtakarítást köteles elérni a végső felhasználók körében.

Az Energiahatékonysági járulék

A kötelezettek a teljesítés alternatívájaként energiahatékonysági járulék megfizetését választhatják. A járulék bevételeit elsődlegesen a támogatandó háztartások energiahatékonyságának javítását célzó alternatív szakpolitikai intézkedések finanszírozására kell fordítani. A járulék összege kedvezőbb, mint a kötelezettség nemteljesítésének a bírsága, összesen 50.000 Ft/hiányzó GJ/év. A járulék és a kötelezettség főszabályszerű teljesítése kombinálható a kötelezettek részéről, erről a tárgyévet követő év január 31-ig kell nyilatkozniuk minden más tárgyévre vonatkozó kötelezettségükkel együtt. A járulék bevételeinek felhasználásáról az energiapolitikáért felelős miniszter gondoskodik. A bevételek elkülönítetten a nemzeti energiahatékonysági alapként is funkcionáló Energia- és klímapolitikai modernizációs rendszer elkülönített sorára kerülnének, melynek lehetőségét az EED 20. cikk (6) bekezdése biztosítja.

Kötelezettség teljesítésének ellenőrzése és a tárgyévben esedékes kötelezettség mértékének megállapítása

Az energiahatékonysági kötelezettségi rendszer végrehajtására kijelölt hatóság a MEKH. A MEKH ellenőrzi az energia-megtakarítási és a járulékfizetési kötelezettség teljesítését. A

kötelezettség nem teljesítése esetén a MEKH minden nem teljesített 1 GJ/év energia-megtakarítás után 70 000 forint bírságot szab ki. A bírságot az adott tárgyévi teljesítéssel kapcsolatban a MEKH akkor szabja ki, amikor a tárgyévet követő évek energia-megtakarításaiból történő tárgyévi beszámításra már nincs lehetőség vagy a kötelezett fél elmulasztotta az Ehat. 15/D. § (5) bekezdés szerinti nyilatkozatételi határidőt.

A kötelezett fél meghatározott módon, adattartalommal és határidőben a MEKH számára megküldi az energia-megtakarítási kötelezettsége megállapításához szükséges adatokat.

- A közlekedési célú üzemanyagot végső felhasználók részére értékesítő gazdálkodó szervezet minden év május 31-ig az előző évre vonatkozó értékesítési adatokról adatszolgáltatást teljesít.
- A villamos energia kereskedelmi engedélyes az éves energia-megtakarítási kötelezettség megállapításához szükséges adatszolgáltatást a rendszeres adatszolgáltatások keretében minden év május 31-ig teljesíti.
- A földgáz kereskedelmi engedélyes az éves energia-megtakarítási kötelezettség megállapításához szükséges adatszolgáltatást a rendszeres adatszolgáltatások keretében minden év május 31-ig teljesíti.

A MEKH az egyes kötelezett felek vonatkozásában határozatban állapítja meg a tárgyévben esedékes energia-megtakarítás mértékét a tárgyévet megelőző év november 30. napjáig.

Az adatszolgáltatási kötelezettség teljesítését a MEKH ellenőrzi. Az adatszolgáltatási kötelezettség nem vagy nem megfelelő teljesítése esetén a MEKH a Vet. vagy a Get. hatálya alá tartozó kötelezett féllel szemben a Vet. vagy a Get. szerinti jogkövetkezményeket alkalmazza, a közlekedési célú üzemanyagot végső felhasználók részére értékesítő kötelezett féllel szemben tízmillió forintig terjedő bírságot szab ki azzal, hogy az alkalmazott jogkövetkezmény nem mentesíti a kötelezett felet az energia-megtakarítási kötelezettsége alól.

A határidők az első évben (2021-ben) eltérőek voltak:

- A közlekedési célú üzemanyagot végső felhasználók részére értékesítő gazdálkodó szervezet az adatszolgáltatását 2021. január 31-ig küldi meg
- A villamos energia kereskedelmi engedélyes és a földgáz kereskedelmi engedélyes az adatszolgáltatását 2021. január 21-ig küldi meg,
- A MEKH a 2021. évben esedékes energia-megtakarítás mértékéről 2021. március 31-ig hoz határozatot.

Az Energiahatékonyság-javító intézkedésből származó energia-megtakarítás megállapítása

Az energiahatékonyság-javító intézkedésekből vagy beruházásokból származó, energia-megtakarítási kötelezettségként elszámolni, vagy más kötelezettek számára átruházni kívánt energia-megtakarításokat a MEKH által névjegyzékbe vett – kötelezett félnek vagy kötelezett féllel egy vállalkozáscsoportba tartozó szervezetnek nem minősülő – energetikai auditáló szervezet hitelesíti. Hitelesítés nélküli energia-megtakarítás a MEKH-hez nem jelenthető be és a MEKH részéről nem számolható el energia-megtakarítási kötelezettség teljesítéséként.

A kötelezett felek, az energiahatékonyság-javító intézkedést vagy beruházást megvalósító, kötelezett félnek nem minősülő energiahatékonysági szolgáltatók, valamint egyéb harmadik személyek az egyes energiahatékonyság-javító intézkedésekből származó energia-megtakarítás mértékét alátámasztó energetikai audit útján igazolják az alábbi tartalommal:

- a) az energiahatékonyság-javító intézkedés előtti kiinduló helyzet, vagy az energiahatékonysági beruházás végrehajtását megelőző műszaki állapot és az azt jellemző energiahatékonysági mutatók ismertetését,
- b) az energiahatékonyság-javító intézkedés vagy beruházás részletes ismertetését,
- c) épületszerkezetek esetében a rétegterv, a beépített anyagok termékjellemzőinek és vastagságának, valamint a lényeges műszaki megoldások részletes ismertetését,
- d) gép, berendezés beszerzése vagy cseréje esetében a gép, berendezés megnevezését, típusát, teljesítményjellemzőjét, a várható üzemeltetési időszakot és élettartamot,
- e) az építési-szerelési munka leírását, anyagjellemzőit, méretét vagy mennyiségét és a vonatkozó jogszabály, nemzeti szabvány vagy a szakma szabályai szerint az elért energia-megtakarítás számítását,
- f) a beépített új berendezésre vonatkozó, az Európai Unióban vagy Magyarországon elfogadott vagy hatályos követelmény feltüntetését vagy ilyen követelmény hiányának egyértelmű megállapítását,
- g) a megvalósított intézkedésre vonatkozó jogszabály, nemzeti szabvány, nemzetközi szabvány, műszaki irányelv, ágazati műszaki irányelv vagy egyéb műszaki dokumentum megjelölését, amelynek figyelembevételével az elért energia-megtakarítás számítható,
- h) az energia-megtakarítás kiszámítási módszerének részletes ismertetését az energiahatékonysági irányelv értelmében előírt energia-megtakarítási kötelezettségek átültetéséről szóló, 2019. szeptember 25-i (EU) 2019/1658 bizottsági ajánlás figyelembevételével.

A kötelezett félnek gondoskodnia kell a saját maga által megvalósított, vagy számára átruházott energiahatékonyság-javító intézkedéssel kapcsolatos dokumentációnak a második kötelezettségi időszak végéig, de legalább az intézkedés vagy beruházás megvalósulásától számított 5 évig történő megőrzéséről.

Kötelezettség teljesítése és a teljesítés jelentése

A kötelezett fél az energia-megtakarítási kötelezettségét akár saját tevékenységi körében, akár tevékenységi körén kívül eső más szektorban végrehajtott energiahatékonysági beruházással vagy energiahatékonyság-javító intézkedéssel, valamint más kötelezett felek, kötelezett félnek nem minősülő energiahatékonysági szolgáltatók vagy egyéb harmadik személyek által megvalósított hitelesített energia-megtakarítással is teljesítheti.

A kötelezett felek dönthetnek úgy, hogy együttesen tesznek eleget az energia-megtakarítási kötelezettségüknek, amely esetben az energia-megtakarítási kötelezettségüket össze kell számítani. Ebben az esetben a kötelezett felek az energia-megtakarítási és valamennyi kapcsolódó kötelezettségük teljesítéséért – ideértve az adatszolgáltatási és bírságfizetési kötelezettségeket – egyetemlegesen felelnek.

A kötelezett fél az energia-megtakarítási kötelezettség teljesítéseként egy adott évre elszámolni kívánt hitelesített energia-megtakarítást a következő adattartalommal jelenti be:

- a) a megvalósított energiahatékonysági intézkedés vagy beruházás megnevezése,
- b) az energiahatékonysági intézkedés vagy beruházás megkezdésének időpontja, c) az energiahatékonysági intézkedés végrehajtásának vagy az energiahatékonysági beruházás helyszíne,
- c) az energiahatékonysági intézkedés végrehajtásának, vagy épületet érintő beruházás esetén a beruházás tényleges és teljes körű használatba vételének, vagy egyéb beruházás esetében a beruházás üzembe helyezésének időpontja,
- d) az energia-megtakarítás mértékét alátámasztó energetikai auditot készítő energetikai auditor vagy energetikai auditáló szervezet megnevezése, névjegyzéki jelölési száma és az energetikai audit száma,
- e) az energia-megtakarítást hitelesítő energetikai auditáló szervezet megnevezése, névjegyzéki jelölési száma,
- f) az energiahatékonysági intézkedéssel vagy beruházással elért összes éves megtakarítás mértéke (GJ),
- h) az elszámolni kívánt energia-megtakarítás éves mértéke (GJ),

- i) átruházott energia-megtakarítás esetén az átruházó megnevezése, adószáma, az átruházás időpontja és
- j) az energia-megtakarítás valamely alternatív szakpolitikai intézkedéssel való kombinálása esetén az alternatív szakpolitikai intézkedés megjelölése, az igénybe vett vissza nem térítendő állami támogatás, adókedvezmény részaránya.

A MEKH a kötelezett felekre vonatkozó energiahatékonyság-javító intézkedéseket és energia-megtakarítási adatokat folyamatosan, visszakövethetően, a kötelezett felek számára hozzáférhető módon nyilvántartja.

A kötelezett fél a tárgyévet követő március 31-ig nyilatkozik arról, hogy a számára az adott évre előírt kötelezettség teljesítésén felüli energia-megtakarításból mennyit kíván a korábbi évekre visszamenőlegesen elszámolni.

A 2021. és a 2022. évekre vonatkozó energia-megtakarítási kötelezettség teljesítésénél a tárgyévet követő évekből az energia-megtakarítási kötelezettség feletti energia-megtakarítás visszamenőlegesen nem számítható be.

Ha a kötelezett fél az adott évre számára előírt energia-megtakarítási kötelezettséget nem éri el, a tárgyévet követő március 31-ig nyilatkozik, hogy kötelezettségét részben vagy egészben energiahatékonysági járulék megfizetésével teljesíti-e, vagy a következő két év egyikében fogja azt teljesíteni a megfelelő csökkentés figyelembevételével.

Az Energhahatékonyság-javító intézkedések ellenőrzése

A kötelezett felek által bejelentett energia-megtakarítás alapját képező egyes energiahatékonyság-javító intézkedések reprezentatív módon kiválasztott, statisztikailag jelentős részét a MEKH ellenőrzi. A statisztikailag jelentős hányadot a MEKH éves ellenőrzési tervben határozza meg. Ha a MEKH az ellenőrzés során megállapítja, hogy a bejelentett energia-megtakarítás, vagy annak egy része nem megfelelően került megállapításra, azt érvényteleníti, és a hitelesítő szervezetre az érvénytelenítéssel érintett 1 GJ energia-megtakarításonként 10 000 Ft mértékű bírságot szab ki. Az érvénytelenített energia-megtakarítás a kötelezettség teljesítése során nem számolható el.